VVt Romen den 30. Augusti.

VAn Napels heeftmen dat sich de Turcsche Armade in twee deelen heeft ghedeelt/ d'een tegens Ottranse/ om op de Spaensche armade/ dewelcke tot Messina lept/ toe te sien: d'ander deel zijnde 46. galcyen sterc / heeft tot Manfredonia 3000. Turcken aen lant gheset/ eñ nadien sy de stadt geplundert hebben/ hebben sy dat casteel met 4. stucken beschoten / twelck sich opghegeven heeft/ dewijle sy geen geschut daer op hebben ghehadt/ daer in de Turcken alles ghevangen ende grooten roof bekomen hebben/ ende de stadt in brant gesteken/ sulcks dat maer een Monnick ende Vrou in't Clooster onbeschadicht is ghebleven.

VVt Venetien den 4 September.

De saken vande Grysons (ghelijck uyt Italien Wort ghescheven) staen noch niet ten besten / midts dien de Gouverneur van Milanen de Rebellen in Voltolina alle mogelijcke assistentie is doende/ ende noch 1500. mannen om derwaerts te senden gereet hadde/ doch en voerden sy niet des Conings van Spaengien Wapen maer des Paus/ nacmentlijck Sinte Pieters Sleutelen. Interim wert daer beneffens allerley Krijghs-preparatie naer Como ende de selve contreye ghebracht/ omme den Grysons eerst met rechten ernst aen te grijpen.

Soo soude ock tot Morbengo ende Sondrio vijf Compaignien Spaengiaerts sich bevinden / daer uyt lichtelijck af te nemen is in wat perijckel deselve Grysons teghen Woordich staen / des te meer men met verlanghen wacht/ wat doch de Switsers die nu tot Baden eenen ghemeenen Landdach houden / voor eene resolutie tot der selver Grysons hulpe sullen nemen.

So heeft ock Planta sich van vele Dorpen in Engadien voor den Eertshartoch Leopoldus laten huldigen. Doch hebben de Catholische Switsers de Euangelische daer na den pas vergunt/ om de Spaengiaerdē Veltolina wederom af te nemen. Ghelijck sich die van Bern alreede aldaer sien laten.

Het wert voor-seker uyt Venetien geschreven/ dat de Turckische Armade in Apulien ingevallen is/ de Stadt Manfredonia verovert / ende neffens dien veel andere plaetsen ende Kloosters gheplondert/ ende ock veel menschen/ daer onder ettelijcke Nonnen wech ghevoert souden hebben.

VVt VVeenen den 4. dito.

De Keyserlijcke Gesanten zijn met dese resolutie van Nieuwensael verreyst / dat namelijck de Keyser binnen 14. daghen wederom andere Ghesanten met ghenoechsame volmacht nae Presburch af ordonneren / ende met de Bohemen ende Gheconfedereerde Landen eene vrede ingaen soude / ende dat alsdan hare Majestevt haren Coninck soude blijven / ioste ter contrarie/ soude Bethlem Gabor tot eenen Coninck van Hongaren terstont ghekroont worden: ende neemt-men noch daghelijcks vele Volck aen.

Of wel Bethlem Gabor eenen Courier aen de Keys. Majest. heeft ghesonden/ ende alsnoch met sijne Maj. begheert te tracteeren/ soo heeft doch sijne Majest. daer op niet resolveren konnen noch willen: waer over sijne krooninghe opten 8. deses tot Presburch sal aenghestelt worden: Gelijck hy dan opten eersten deses van Nieuwensael met sijn Ghemael/ met inde 40. duysent Man tot hulpe van die van Bohemen / ende teghens Stiermarck opgeroken is/ ende zijn tot Presburch uyt vreese van eenen inval/ de garnisoenen versterckt / ende een Schantsse tegen over de Stadt aen den Donau opgeworpen. Daer tegens zijn Smaendaechs inder nacht ettelijcke duysent man volck derwaerts gepasseert/ tot te welcke de Esterhase/ Graef van Serin / 10. duysent sterck komen sullen / ock de Heere Hans Breyner Overste tot Raab/ tot eenen Generael daer over verordineert worden.

Insghelijcx soude de Grave van Bucquoy (nae dien hem 6000. vant Beyersche Volck toe ghekomen is) eenen aenslach voor hebben/ hebbende tot dien eynde ettelijcke stucken gheschuts uyt Krembs trecken laten.

VVt Praghe den 8. September.

Men vernemt van goeder handt dat de Steenden in Over-Oosteurijck den Hartoghe van Beyeren interims-ghewijse ghehuldicht hebben / daer-en-teghens heeft hy nu ock belooft henluyden by hunne Privilegien ende vryheyt der Religie te beschutten.

De verseghelde Confederations-Brieven met Bohemen hebben sy moeten casseren/ ende met sercken eeds belooven moeten in eeuwicheyt sich in dierghelicke confederatie niet meer in te laten / daer op heeft de voorsz. Hartoge den Collonel Eberstorff tot Gouverneur in Oosteurijck ghecommitteert/ de Steden met Krijchsvolck beset/ ende met de reste van sijn Legher op Bohemen in persoone getrocken/ heeft onder wighen een Brieff aen den Coninck van Bohemen ghesonden / daer-inne hy vande selve begeert sich openlijc ende eyntelijck te willen declareren/ of hy de Kroone des selven Rijcx ende de Gheincorporeerde Landen den Keyser te cederen willich zy/ soo niet/ moste hy wat anders voornemen.

Den 31. passato is de voorsz. Courier met dese resolutie weder afghevveerdicht/ als dat de voorsz. Coninck noch de Stenden sich sulcker dreyghementen van executions processen vande voorsz. Hartoch niet voorsien/ sulcx ock niet met die tot noch toe ghecontinueerde goede nabuerschap verschuldicht hadden/ twelc sy doch indien de voorsz. Hartoghe (teghens verhoopen) in sijn intentie verblijven/ aen sijn plaetse mosten laten blijven/ maer waren daer teghens ghereesolveert haer goet ende bloet upterlijck metten anderen op te setten/ ende de uytkomste van Godt als een rechtveerdich Rechter te verwachten. Maer de voorsz. Hartoghe was / sonder op dese antwoort te verwachten / alreedts met drie Regimenten te voet ende dupsent peerden/ neffens thien stucken gheschuts in die contreye by Witengau ende Nieuhausz in Bohemen aengekomen/ hebbende een aenslach op't voorsz. Nieuhausz ghehadt / van waer hy den pas nae Praghe / Moravien ende Neder-Oosteurijck hebben mochte / maer deselve plaetse was met Garnisoen ende ander noodtdruft wel voorsien.

Den Heer Grave van Mansvelt lept met acht dupsent Soldaten behalven het Landt-volck niet verre van hem af/ zijnde hem uyt dat Boheemsche Leger daer toe noch vier dupsent Musquettiers/ ende vier dupsent van de nieu aenghekomen Hongaren toeghesonden / dienen meynt dat den Beyer lichtelijck tegenstaen sullen. Ende ghelijck tot Praghe de tijdinghe quam/ soude de voorsz. Beyer met sijn Volck sich weder te rugge naer Weythoven tusschen Moravien ende Bohemen ghelegghen/ begeven hebben/ werdende van den Grave van Mansvelt achtervolght.

Op toe-komende Sondach sullen hare Coninckliycke Majestevt met der selver gantschen Hof-staet communiceren / ende als dan nae het Hooft-Legher verreysen.

Dewijle de Keurvorst van Saxen aen deser zyds als Gesanten sich ock wederweerdich heeft verklaert/ namelijck / so verre hare Coninckliycke Majestevt ende de Standen/ sich metten Keyser niet accommoderen na behoren/ dat hy niet nalaten konde den Keyser met allermacht by te staen. Over sulcx sal de Lantmaritzer/ Satzer ende Slepner Kreytz dese daghen ghemonstert ende aende frontieren ghelegght worden. Boven dat is gisteren door eenen expressen Courier hare Majestevt geadviseert/ ende daer by noch een schrijven van Keurvorst Saxen over-ghelevert/ twelck sy aenden Lant-Hooftman tot Bautzen hebben ghesonden/ daer-inne sy begheeren dat ghemelte Landt-Hooftman de selve Standen op den 7. deses tot Bautzen by malcanderen beschrijven soude / alwaer haer Cheurvorstelijcke Onderseten wilde proponeren laten wat commissie sy hadde van wegen de Keyserlijcke Majestevt. Zijnde daer op terstondt op een kleyne mijle weeghs nae met 7000. man te peerde ende te voete aenghekomen. Van dewijle de Marckgrave 4000. man uyt Koningraten daer heenen ghesonden heeft/ ende ock gisteren de Marcgrave van Jagers-dorp terstont is ghevolcht / verhoopt-men dat hy weynich uytrechten sal. Hare Coninckliycke Maje. hebben deselvighe Standen by de selve Courier wederom te melden laten/ dat sy gheensuts en souden comparereren.

Die Hertoch van Beyeren is met sijn volck als 14. duysent te voete ende 36. Cornet Ruyters met 14. stucken gheschuts wederom uyt Bohemen nae Oostwekt ende Hon in Oostenrijck ghetrocken/ ende misschien nevens Bucquoy/dat Boheemsche Leger aengrijpen willen/doch etteliicke meynen dat het gheschiedt daerom me/ dewijle die Hongaren teghens Weenen starck in aentocht zijn/om den selve te beseghenen.

Tot des Marck-Graven van Jaghersdorp 4000. man/hebben de Slesiers noch 3000. ghewonnen/ ende na Bautzen tegens Chur Saxen in Lausnits geschickt/ soo sullen alle daghen uytte Frontieren 600. peerden ende 4000. Landt-volck neven meer stucken gheschuts derwaerts marcheeren/so marcheeren oock 6000. Hongaren heen af.

Den 2. deses is den Vorst van Anholt/ Dampier in sijn quartier ghevallen/alles doodt ghesla ghen ende gevangh en gekregen/alle de bagagie verovert/ een sterck huys int selve quartier door den Hongaren ingenomen/ ende het quartier in den brandt ghesteken.

Den Grave van Bucquoy tselfde meenende te revengeren/ soude mede wel 300. man verlozen hebben/ behalven de ghevanghenen/en hy selfs ghequetst.

Den roep is dat Bucquoy soude opghebroocken sijn/ den selven volght Vorst Christiaen van Anholt ende Graef van Hollack mette Boheemsche Armade opten voet nae.

VVt Etsdorp den 7. dito.

Morgen sullen wy mette gantsche Armade opbreken/ en voor gisteren sijn etteliicke Schepen met 10. stucken gheschut ende Munitie aengecomen/de welcke de Hertogh in Beyeren afghesonden heeft/want hy t'selve niet wel over t'ghebercht heeft konnen afvoeren. Desel ve sullen wy by onse opbreck met nemen ende tot de Beyersche Armade ons voeghen/daer teghens lept den vyant in sijn oude Quartier wel beschanst.

VVt Kyselbach inde Phalts den 13. dito.

Als Marquis Spinola verleden woensdach den 9. deses met etteliick volck voor Kreutsnach is gheruckt/ ende dieselve Stadt op ghevoordert/ hebben sy sich soo terstont niet over geven willen/heeft daer over 5. scheuten met grof gheschut op deselve stadt ghedaen/ twelck de Burgerye groote vreese heeft ghebracht/ sulcks dat sy sich terstont overgegeven hebben en 600. Man van Marquis inghenomen/ de Burgerye heeft men de wapenen afghenomen/ ende is voorts na Altshey geruckt/ twelck sich oock opten 10. overghegeven heeft/ende met Spaensche Garnisoen is beset ghewonden.

Daer nae heeft sich de Marquis nae Worms ende Franckendael gekeert/ het Leger vanden Protesterende Vorsten tot Oppenheym sal-men haest sien sijn aenbanck tot teghenweer nemen/ dewijle Spinola vyantlijck begint te attenteren.

VVt Dreesden den 10. dito.

Ghisteren zijn 150. Wagens van den Keurvorst van Saxen aengekomen/ ende het schijnt dat het Leger nae Bautzen marcheert/ om dese ve Stadt ende d'andere ses Steden die hy pretendeert hem te behooren/in te neme.

VVt het Vorsten legher den 14. dito.

Wy zijn alhier opt begreeren vanden Engelschen Ambassadeur/die in onse Legher is gheweest/ tot noch toe opghehouden/ begheert hebbende niet te sullen willen attenteren/voor dat Spinola eerst soude beghinnen/ende alsoo deselve den aenvanck ghemaeckt heeft mettet innemen van 2. Steden inde Phalts/zijn eenighe vande onse 3. Cornette Peerden van Spinolas volck gherescontrekt/ die selve ghe slaghen/ vele Soldaten ende Officiere/ mitsgaders Marquis Espinoi/ met sijn Biecht-Vader in onsen Legher ghevanghen ghebracht/ met noch een Muyl/ en eenige wagens met kostelijcke buyt ghela den/ sullen nu voorts hooren watter passeren sal.

Sijn Ghenade Graef Hendrick met een goedt deel Ruyterye ende eenich voetvolck wert eerstdaechs alhier verwacht/ het schijnt dat den Marquis Spinola den snof inde neuse ghehadt heeft/ derhalven hy soo haestich op ghetrocken is/ meynende te beletten dat sijn Ghenade soo lichtelijck niet by ons soude comen/ sijn Ghenade by ons ghecomen zijnde/ meyntmen voorseecker dat de Leghers haest sullen aen den anderen ghe raken/oft dat Spinola ghestupt sal werden in sijn voornemen.

VVt Franckfoort den 12 dito.

Dingsdach is een Venetiaensche Ambassadeur alhier aengekomen/ die reyst huyden te schepe nae Keulen en voort nae beneden/heeft eene stactlijcke suite by hem.

Soo is oock een Enghelsche Ghesante alhier ghe weest/ ende nae Beyeren ende Dreesden verreyst/ deselve meent noch middel tot vrede voor te staen.

Particulier schrijven uyt Oppenheym vermelt dat men den 12. dito op den 14. de Vorsten weder aen Spinola ghevvest zijn/ hebbende alreede weder eenen goeden buyt becomen/ maer des Vyants Ruyters quamen soo sterck dat sy retireerden ende den buyt achter lieten. Daer wert seer verlanght naer sijn Ghenade Graef Hendrick comste/ om den vyant met ernst aen te tasten.

Schrijvens uyt der Wilde confirmeert/dat het branden aldaer tot groote vreese vande Inwoonders noch niet op en hout/niet tegenstaende het groote devoir datter ghedaen wort/ om te vernemen door wien het in't werck gestelt wert/het is stimmer als Toverije/want men sept dickwils twee of drie dagen te voren op sulcken ure salder brant zijn/ ende 'tghe schiet alsoo. Hier is upt-geblasen/soo verre men een kan bekomen die brant aensteeckt/ sal 400. Florijnen hebben: Het vermoeden is datter boose Menschen zijn/ die dit in't werck stellen/ het maeckt sulcken schrick dat de Luyden dach en nacht in haer kleeren slapen/ ende haer goet in Kelders ende Ghewulffelen verberghen.

Tot Conincrberghen is noch dapper de peste/ ende sterven op een weke thien of elf hondert Menschen.

Des Coninckx van Groot Brytangiens Oorloch-schepen zijn al ghereet/ende werden die van Hollant ende Zeelandt daer by verwacht/ twelck een treflijcke Vloot sal maken/waer op het ghelden sal can men noch niet weten.

Het begint onder de Nederlantsche groote Heeren by Spinola al een groot naedencken te maecken/ datmen haer meest al te mael upt den lande oft naer Bohemen sent/daer het so heet is/ ende dat de Spaensche Vons in Nederlandt blijven/ die alreede gissinghe maken datter niet veel sullen wederom comen/ ende sy groote Meesters worden sullen. Het maeckt oock groot naden cken onder de Ghemeente in Vlaenderen ende Brabandt.

VVt het Velt-leger des Princē van Orangiē teghenvvoordich by VVesel,

Den Prince van Orangien heeft het grof gheschut upt de Ponten doen lossen/ende te lande stellen/ de selve oock doen af branden ende supveren.

Den Ambassadeur van Venetien wert eerstdaechs verwacht ende sal het Legher dan in Batalie staen/ ende met grof gheschut te lande ende water ghewilcomt werden/ ende ligghen de Jachten vanden Prince/ als mede de Oorloch-schepen ende andere al in goede ordre.

Don Louys de Valasco quam verganghen sondach met slecht ghevolch binnen Wesel/wert met eerschoten ontfanghen ende vertrock weder dien selven dach.

Don de Valasco begraeft hem seer sterck ontrent Rijnberck/ ende geeft upt dat hem noch veel volck toecomt.

Men hoordt hier dat sijn Ghenade Graef Hendrick noch een deel Volck te voet upt Gulick mede genomen heeft/ ende op't spoedichste sijn tocht vervolght/ om by de Ghemicerde Vorsten te komen.

In ons Legher wert eerst-daechs noch meer Volck verwacht/ ende werden onse wercken daghelijcks hoe langher hoe meer versterckt.

Binnen de stadt Wesel is alles seer dier/ende veel dinghen qualick te becomen/ door dien het Legher haer soo dicht op de neuse lept/ ende de boeren niet veel ten besten hebben.